

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Parlamentaarinen maakuntaverokomitea

Kuuleminen valtiovarainvaliokunnassa 23.3.2021

Osastopäällikkö, ylijohdaja Terhi Järvikare, valtiovarainministeriö

Parlamentaarinen maakuntaverokomitea

- Komitea asetettiin 27.2.2020, määräaika päättyi 28.2.2021.
- Komitean tehtävänä oli selvittää ja arvioida maakuntien verotusoikeutta maakuntien rahoituslähteenä, mm.
 - Millaisia muutoksia verojärjestelmään ja verotulojen tasausjärjestelmään tarvittaisiin, jos maakuntien rahoitus perustuisi osin verotusoikeuteen.
 - Maakuntaveroa tuli tarkastella suhteessa valmisteilla olevaan sote-ratkaisuun ja maakuntien tehtäviin, ottaen huomioon mahdollinen tehtävien laajeneminen.
 - Mahdollisella maakuntaveron käyttöönotolla ei ole tarkoitus nostaa verotuksen tasoa.
 - Komitean tuli ottaa kantaa verotusoikeuden käyttöönoton suositeltavaan ajankohtaan.
- Loppuraportti julkaistiin 11.3.2021.

Maakuntaverokomitean jäsenet

- Pj. Esko Kiviranta, Keskustan eduskuntaryhmä (varajäsen Markus Lohi, Keskustan eduskuntaryhmä)
- Vpj. Johanna Ojala-Niemelä, Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä (Johannes Koskinen, Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä).
- Arja Juvonen, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä (Kaisa Juuso, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä)
- Anna-Kaisa Ikonen, Kokoomuksen eduskuntaryhmä (varajäsen 3.11.2020 saakka Antti Häkkänen, Kokoomuksen eduskuntaryhmä ja 3.11.2020 alkaen Matias Marttinen, Kokoomuksen eduskuntaryhmä)
- Mari Holopainen, Vihreä eduskuntaryhmä (Inka Hopsu, Vihreä eduskuntaryhmä)
- Jussi Saramo (21.12.2020 saakka), Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ja Pia Lohikoski (alkaen 21.12.2020), Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä (varajäsen 21.12.2020 saakka Pia Lohikoski ja 21.12.2020 alkaen Merja Kyllönen)
- Joakim Strand, Ruotsalainen eduskuntaryhmä (Sandra Bergqvist, Ruotsalainen eduskuntaryhmä)
- Antero Laukkanen, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä (Sari Essayah, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä)
- Harry Harkimo, Liike Nyt -eduskuntaryhmä
- valtiotieteen tohtori, dosentti Jukka Pekkarinen
- työelämäprofessori, OTT Timo Viherkenttä, Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu
- työelämäprofessori, VTT Seija Ilmakunnas, Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu
- tutkija, yliopistonlehtori, HTT Lotta-Maria Sinervo, Tampereen yliopisto
- toimitusjohtaja Teemu Lehtinen, Veronmaksajain Keskusliitto ry
- varatoimitusjohtaja Timo Reina, Suomen Kuntaliitto ry

Maakuntien tehtävät

- Maakuntaverokomitean työssä tuli huomioida myös maakuntien tehtävät ja niiden mahdollinen laajeneminen.
- Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarinen selvitystyö valmistui tammikuussa 2021.
 - Selvityksessä ehdotetaan, että sote-uudistusta koskevan hallituksen esityksen mukaisille hyvinvointialueille siirrettäisiin kuntien nykyisin hoitamat ympäristöterveydenhuollon tehtävät 1.1.2026.
 - Lisäksi selvityksessä esitetään harkittavaksi monialaisten maakuntien tehtävien laajentamisen jatkotarkastelua.
- Tehtävien mahdollisesta laajentamisesta huolimatta sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät tulevat olemaan kustannuksiltaan hyvinvointialueiden ylivoimaisesti merkittävin tehtävä.

Komitea tarkasteli maakuntien tehtäviä ja rahoitusta kolmen skenaarion avulla

- **Skenaario 1:** ei maakuntaveroa, hyvinvointialueilla rajattu tehtäväkenttä
- **Skenaario 2:** ”pieni” maakuntavero, tehtäväkenttä sama tai hieman laajempi kuin skenaariossa 1. Omien verotulojen osuus alueiden rahoituksesta voimaantulovaiheessa pienehkö.
 - Veropohjana ansiotulot.
 - Skenaario 2a: maakuntavero 2 %, skenaario 2b: maakuntavero 5 %.
- **Skenaario 3:** ”suuri” maakuntavero, tehtäväkenttä laaja (mahdollisesti yleinen toimiala), omien verotulojen osuus alueiden rahoituksesta suuri.

Komitean käyttöön tehdyt laskelmat – skenaario 2a

- 2 % maakuntaveron, voimaantulovaiheessa sama kaikilla alueilla.
- Laskelmissa valtion rahoitusta leikattiin koko maan tasolla maakuntaveron tuottoa vastaavasti.
- Valtion rahoituksen leikkaus kohdistettiin hyvinvointialueille sote-rahoitusmallin määräytymistekijöiden suhteessa.
 - Veron tuotto ja valtion rahoituksen leikkaus vaihtelevat alueittain sekä kokonaismäärän osalta että euroa/asukas.
- Rahoitusta tasattiin alueiden välillä tulopohjien tasauksella.
 - Tasaus vahvempi kuin kunnilla nykyisin (tasausvähennys selvästi korkeampi, 80 % vs. kuntien 30 %).
- Painelaskelmat vuosiin 2030 ja 2040 saakka.

Havaintoja laskelmista – skenaario 2a

- Laskelmista käy ilmi alueiden väliset erot palvelutarpeessa ja veropohjissa.
- Joidenkin alueiden tilanne paranisi sote-malliin verrattuna, joidenkin huononisi.
 - Rahoitus kasvaisi Uudellamaalla ja Pirkanmaalla, muilla pienenisi.
- 2 %:n maakuntaveron tuoton riittävyys kustannusten kattamisessa vaihtelisi alueittain.
- Edes voimakas tasaus ei kaventaisi eroja riittävästi.
- Painelaskelma vuoteen 2030: Maakuntaveroprosentti olisi alimmillaan 0,84 % ja korkeimmillaan 3,69 % => veroprosenttien ero 2,85 %-yks.
- Painelaskelma vuoteen 2040: Maakuntaveroprosentti olisi alimmillaan 1,22 % ja korkeimmillaan 5,18 % => veroprosenttien ero 3,96 %-yks.

Komitea arvioi maakuntaveroa eri näkökulmista

- Perustuslaki
- Kannustimet ja kustannusten hillintä
- Tehtävien ja rahoituksen tasapaino sekä rahoituksen riittävyys
- Alueellinen yhdenvertaisuus
- Itsehallinto
- Hyvinvointialueiden lainanotto ja investointien rahoitus
- Verojärjestelmä ja verotuksen taso
- Julkisen talouden kokonaisuus

Keskeiset havainnot

- Oma verotusoikeus vahvistaisi itsehallintoa ja olisi itsehallinnon näkökulmasta perusteltu, mutta ei välttämätön.
- Oma verotusoikeus parantaisi kannustimia kustannusten hillintään.
- Kustannusten hillintää tukevia elementtejä on myös valtion rahoitusmallissa.
- Verotusoikeus mahdollistaisi hyvinvointialueiden pitkäaikaisen lainanoton sekä todennäköisesti lainojen ns. nollariskisyyden.
- Verotusoikeus kasvattaisi paineita työn verotuksen kiristymiseen ja monimutkaistaisi verojärjestelmää.
- Verotusoikeus vähentäisi valtion veropolitiikan liikkumavaraa ja julkisen talouden kokonaisuuden koordinaatiota.

Keskeiset havainnot

- Alueiden väliset erot palvelutarpeessa ja veropohjassa ovat suuret.
 - korkeimmat kustannukset ja heikoimmat veropohjat samoilla alueilla
- Verotusoikeuden tuoma muutos rahoitukseen erisuuruinen eri alueilla.
- Maakuntaveron käyttöönotto vaatisi tuekseen vahvan tulopohjien tasauksen.
 - Tasauksesta huolimatta alueelliset erot rahoituksen riittävydessä ja veroprosenteissa kasvaisivat.
- Sosiaali- ja terveystalvet hyvinvointialueiden tehtävinä asettavat erityisiä vaatimuksia rahoitusmallille: palvelut on pystyttävä turvaamaan kaikilla alueilla ja kaikissa tilanteissa.

Komitean johtopäätökset

Komitea katsoo, että pelkästään sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien siirtäminen hyvinvointialueille ei vielä luo perustetta maakuntaveron käyttöönottoon.

Komitea toteaa, että maakuntaveron käyttöönoton tarpeellisuutta tulisi arvioida siinä vaiheessa, kun hyvinvointialueiden rahoitusmallin toimivuudesta on saatu riittävästi kokemusta ja jos tehtäväkenttää mahdollisesti olennaisesti laajennetaan. Tällöin tulisi tarkastella laajasti julkisen sektorin tehtäviä, rahoitusta ja veronsaajien asemaa.

Eriävät mielipiteet

- Neljä jäsentä jätti eriävän mielipiteen komiteamietintöön:
 - Arja Juvonen (ps.)
 - Anna-Kaisa Ikonen (kok.)
 - Mari Holopainen (vihr.)
 - Pia Lohikoski (vas.)

Liite: esimerkkilaskelmat

Esimerkki skenaarion 2a (2 % vero) vaikutuksista hyvinvointialueiden rahoitukseen 2020 tasossa

	SKENAARIO 2a, MILJOONAA EUROA					SKENAARIO 2a, EUROA PER ASUKAS					
	ILMAN TASAUSTA			TASAUKSEN KANSSA		ILMAN TASAUSTA			TASAUKSEN KANSSA		
	Tulot miinus kustannukset	Rahoituksen muutos		Tulot miinus kustannukset		Rahoituksen muutos	Tulot miinus kustannukset		Rahoituksen muutos	Tulot miinus kustannukset	Rahoituksen muutos
Helsinki	60	99		3	42		92	153		5	65
Vantaa-Kerava	42	29		31	18		158	110		118	69
Länsi-Uusimaa	37	84		-7	40		79	182		-16	86
Itä-Uusimaa	22	5		19	2		224	47		196	19
Keski-Uusimaa	-23	19		-31	11		-117	96		-159	55
Varsinais-Suomi	19	-13		24	-8		40	-27		50	-16
Satakunta	-16	-12		-11	-8		-72	-56		-52	-35
Kanta-Häme	8	-6		11	-3		48	-32		63	-17
Pirkanmaa	10	-4		17	2		20	-8		32	4
Päijät-Häme	19	-12		25	-6		91	-56		119	-28
Kymenlaakso	-30	-12		-28	-10		-183	-73		-168	-58
Etelä-Karjala	5	-8		8	-5		41	-61		66	-36
Etelä-Savo	-34	-20		-26	-12		-246	-146		-191	-90
Pohjois-Savo	-37	-24		-26	-13		-148	-97		-103	-52
Pohjois-Karjala	35	-23		47	-12		214	-142		285	-70
Keski-Suomi	19	-16		31	-4		70	-57		114	-14
Etelä-Pohjanmaa	-29	-21		-16	-8		-150	-110		-83	-43
Pohjanmaa	-35	-5		-30	-0		-197	-31		-169	-2
Keski-Pohjanmaa	-10	-6		-6	-2		-141	-84		-86	-29
Pohjois-Pohjanmaa	-28	-19		-10	-0		-68	-45		-24	-1
Kainuu	-26	-11		-22	-7		-353	-151		-297	-95
Lappi	-9	-24		-3	-18		-52	-134		-17	-99
Manner-Suomi	0	0		0	0		0	0		0	0

Painelaskelmat: 2 % maakuntaveron tasossa 2030 ja 2040

2 %:n maakuntaveron vaikutukset vuosina 2030 ja 2040									
	Vaikutukset vuonna 2030					Vaikutukset vuonna 2040			
	Laskennallinen paine veroprosenttiin		Rahoituksen muutos, euroa/asukas			Laskennallinen paine veroprosenttiin		Rahoituksen muutos, euroa/asukas	
	Ilman tasausta	Tasauksen kanssa	Ilman tasausta	Tasauksen kanssa		Ilman tasausta	Tasauksen kanssa	Ilman tasausta	Tasauksen kanssa
Helsinki	-0,47	-0,12	140	36		-0,10	0,22	37	-80
Vantaa-Kerava	-0,75	-0,59	197	154		-0,32	-0,20	103	63
Länsi-Uusimaa	-0,33	0,05	103	-16		0,10	0,47	-39	-181
Itä-Uusimaa	-1,21	-1,06	315	278		-0,86	-0,72	280	235
Keski-Uusimaa	0,37	0,55	-98	-146		1,29	1,45	-424	-480
Varsinais-Suomi	-0,22	-0,29	50	66		0,41	0,33	-118	-93
Satakunta	0,47	0,34	-106	-77		1,16	1,05	-331	-301
Kanta-Häme	-0,23	-0,31	54	72		0,42	0,37	-124	-108
Pirkanmaa	-0,13	-0,21	29	49		0,45	0,34	-127	-95
Päijät-Häme	-0,55	-0,74	121	162		0,00	-0,18	-1	49
Kymenlaakso	1,18	1,08	-273	-250		2,11	2,06	-621	-605
Etelä-Karjala	-0,24	-0,39	54	89		0,36	0,23	-101	-66
Etelä-Savo	1,83	1,48	-380	-308		2,95	2,67	-781	-705
Pohjois-Savo	0,98	0,70	-208	-148		1,87	1,59	-494	-421
Pohjois-Karjala	-0,69	-1,16	134	226		-0,33	-0,78	80	192
Keski-Suomi	-0,45	-0,73	95	154		0,12	-0,16	-32	42
Etelä-Pohjanmaa	1,07	0,64	-213	-128		2,01	1,61	-502	-402
Pohjanmaa	0,94	0,76	-207	-168		1,81	1,63	-497	-446
Keski-Pohjanmaa	1,01	0,65	-206	-133		1,91	1,55	-485	-393
Pohjois-Pohjanmaa	0,54	0,25	-113	-53		1,41	1,11	-368	-290
Kainuu	2,05	1,69	-424	-349		3,48	3,18	-914	-835
Lappi	0,44	0,21	-95	-45		1,36	1,15	-370	-312
Manner-Suomi	0	0	0	0		0	0	0	0

Esimerkki skenaarion 2b (5 % vero) vaikutuksista hyvinvointialueiden rahoitukseen 2020 tasossa

	SKENAARIO 2b, MILJOONAA EUROA					SKENAARIO 2b, EUROA PER ASUKAS						
	ILMAN TASAUSTA			TASAUKSEN KANSSA			ILMAN TASAUSTA			TASAUKSEN KANSSA		
	Tulot miinus kustannukset	Rahoituksen muutos		Tulot miinus kustannukset			Rahoituksen muutos	Tulot miinus kustannukset		Rahoituksen muutos	Tulot miinus kustannukset	Rahoituksen muutos
Helsinki	207	246		66	105		320	380		101	161	
Vantaa-Kerava	85	72		58	45		322	274		220	172	
Länsi-Uusimaa	163	211		52	100		351	454		113	215	
Itä-Uusimaa	29	11		22	4		294	117		223	46	
Keski-Uusimaa	5	47		-15	27		26	239		-77	136	
Varsinais-Suomi	-0	-32		13	-19		-1	-67		27	-39	
Satakunta	-34	-30		-23	-19		-155	-139		-104	-88	
Kanta-Häme	0	-14		6	-7		1	-80		37	-44	
Pirkanmaa	4	-11		20	5		8	-21		38	10	
Päijät-Häme	2	-29		16	-14		8	-139		78	-69	
Kymenlaakso	-48	-30		-43	-24		-291	-181		-255	-145	
Etelä-Karjala	-6	-19		2	-12		-49	-151		12	-90	
Etelä-Savo	-63	-49		-44	-31		-463	-362		-325	-225	
Pohjois-Savo	-73	-60		-45	-32		-292	-241		-180	-129	
Pohjois-Karjala	0	-59		30	-29		2	-353		181	-175	
Keski-Suomi	-4	-39		25	-10		-16	-144		93	-35	
Etelä-Pohjanmaa	-61	-53		-29	-21		-314	-274		-147	-107	
Pohjanmaa	-43	-14		-30	-1		-244	-78		-172	-6	
Keski-Pohjanmaa	-18	-14		-9	-5		-267	-209		-129	-71	
Pohjois-Pohjanmaa	-56	-47		-11	-1		-136	-114		-26	-3	
Kainuu	-42	-28		-32	-17		-579	-377		-438	-236	
Lappi	-45	-60		-29	-44		-251	-333		-163	-246	
Manner-Suomi	0	0		0	0		0	0		0	0	

Painelaskelmat: 5 % maakuntaveron vaikutukset vuosina 2030 ja 2040 tasossa

5 % :n maakuntaveron vaikutukset vuosina 2030 ja 2040									
	Vaikutukset vuonna 2030					Vaikutukset vuonna 2040			
	Laskennallinen paine veroprosenttiin		Rahoituksen muutos, euroa/asukas			Laskennallinen paine veroprosenttiin		Rahoituksen muutos, euroa/asukas	
	Ilman tasausta	Tasauksen kanssa	Ilman tasausta	Tasauksen kanssa		Ilman tasausta	Tasauksen kanssa	Ilman tasausta	Tasauksen kanssa
Helsinki	-1,53	-0,66	458	198		-1,03	-0,23	376	83
Vantaa-Kerava	-1,50	-1,09	390	283		-0,79	-0,48	249	151
Länsi-Uusimaa	-1,48	-0,52	459	160		-0,87	0,06	332	-24
Itä-Uusimaa	-1,50	-1,14	389	296		-0,78	-0,42	251	137
Keski-Uusimaa	0,20	0,66	-54	-174		1,43	1,85	-469	-609
Varsinais-Suomi	0,08	-0,10	-19	22		1,19	0,97	-338	-275
Satakunta	1,02	0,70	-231	-159		2,12	1,85	-602	-527
Kanta-Häme	0,16	-0,03	-37	6		1,32	1,19	-383	-345
Pirkanmaa	-0,04	-0,25	8	58		0,92	0,63	-257	-177
Päijät-Häme	0,10	-0,37	-21	81		1,13	0,68	-310	-185
Kymenlaakso	2,01	1,77	-465	-409		3,46	3,33	-1 013	-974
Etelä-Karjala	0,39	0,01	-88	-1		1,45	1,14	-409	-320
Etelä-Savo	3,49	2,62	-720	-541		5,26	4,54	-1 382	-1 192
Pohjois-Savo	1,96	1,24	-411	-261		3,37	2,68	-884	-703
Pohjois-Karjala	0,11	-1,08	-21	210		1,34	0,19	-325	-45
Keski-Suomi	0,20	-0,50	-42	105		1,27	0,56	-332	-145
Etelä-Pohjanmaa	2,27	1,19	-448	-235		3,82	2,80	-947	-694
Pohjanmaa	1,56	1,12	-342	-245		2,77	2,30	-753	-626
Keski-Pohjanmaa	1,94	1,04	-394	-210		3,38	2,48	-854	-625
Pohjois-Pohjanmaa	1,15	0,43	-240	-89		2,64	1,89	-682	-488
Kainuu	4,35	3,44	-892	-706		6,43	5,67	-1 679	-1 480
Lappi	1,93	1,35	-415	-290		3,61	3,08	-974	-830
Manner-Suomi	0	0	0	0		0	0	0	0

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET